

SETMANA
DEDICADA A
MOSSÈN ALCOVER

153è Aniversari del naixement d'Antoni M. Alcover

del 2 al 6 de febrer de 2015

M A N A C O R

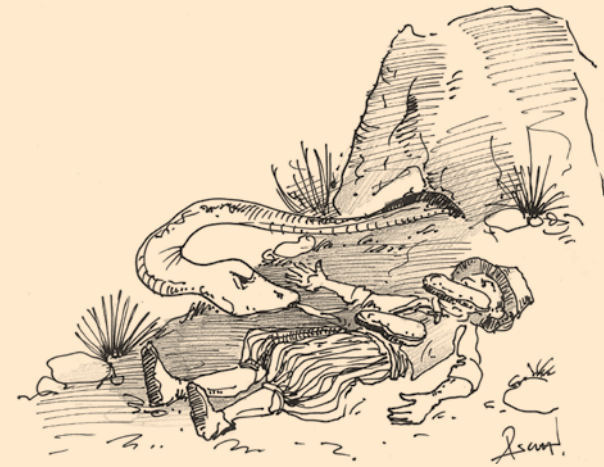
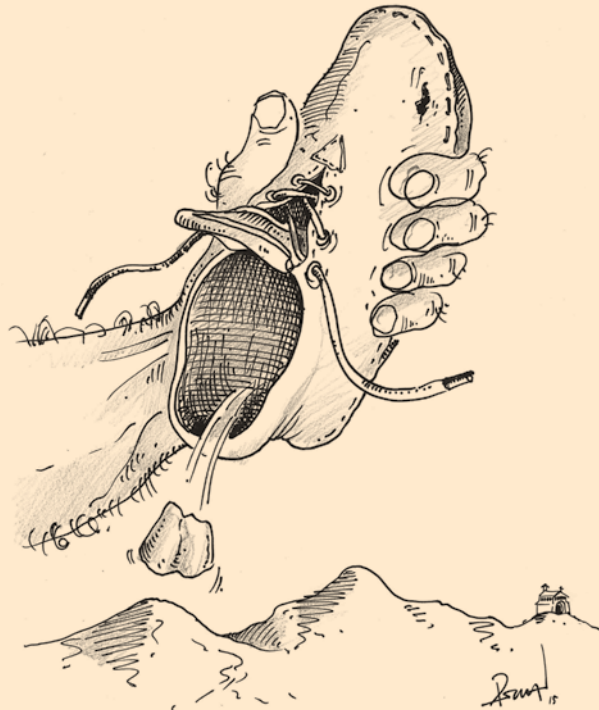
Sa roca des Castellet i s'encantament que hi ha¹

Quan vos n'anau de Manacor a Felanitx, que heu caminat un quartet, deixau a mà esquerra un serrat de muntanyes que tira cap a xaloc. Sa primera muntanyola se diu s'Ermita, perquè en es segle passat n'hi havia una, dedicada a Santa Lluçia. Sa tercera, que és un poc més baixeta, s'assembla a un formiguer, i du per capçana una grandiosa roca o penyal, que fa sa figura d'un covò. Però quin covò, Déu meu! Deu tenir una setantena de pams d'alt i més de cent de redó. Se diu sa roca des Castellet. Sabeu com és que hi ha tal penyalàs a sa cucua d'aquest pujol?

La gent diu que va esser que una vegada un gigant passava per allà, i se va sentir cosa dins una sabata. La se treu, i va esser un macolí que li era entrat caminant caminant. Tomba sa sabata, es macolí cau i ell segueix sa seua via. Aquell macolí va esser sa roca des Castellet. Baix d'aquesta roca hi ha un encantament, segons conten. Vet aquí lo que diuen que s'ha de fer per treure'l, per si un cas vos ne vénen ganas.

Per treure aquest encantament ha d'esser el Divendres Sant a vespre quan sa processó roda. Es qui el vulga treure, hi ha d'anar tot sol, i se n'ha de dur tres llesques de pa beneït. S'ha d'ajeure d'esquena su baix de sa roca, amb una d'aquelles llesques an es peus, una damunt es pits i s'altra damunt sa boca. I no ha d'estar retgirat, ni s'ha de retgirar gota, per coses que veja.

Són molts qui han provat d'anar-hi, però los és entrada tal por, ja pes camí, que han hagut de tornar arrere. N'hi ha haguts que han arribat a sa roca, però quan s'hagueren d'ajeure, es coratge no los bastà, i ho donaren a ses cames.

Si un s'hi ajagués amb aquelles llesques, així com hem dit, i no se retgiràs gens, conten que de davall sa roca sortiria una serpetota com un espigó d'arada, i vénguen bones verducades i bons siulos. Si aquell no es mogué ni es retgiràs, ella s'hi acostaria: li pendria sa llesca de dalt es peus, la s'engoliria i tornaria grossa com una biga de tafona. Llavó sí que en pegaria, de verducades i siulos. Si aquell encara no es mogué ni se retgiràs, ella s'hi acostaria de bell fresc, li pendria sa llesca de dalt es pits, la s'engoliria i tornaria com un uró² de gruixada. Llavó sí que ho serien ferestes ses verducades i esglaiadors es siulos. Si aquell encara no se mogué ni se retgiràs gens, aleshores ella li pendria sa llesca de dalt sa boca, la s'engoliria, tornaria com una torre de molí de vent, faria un tro des més esquerdats, que el sentirien d'una hora al redó, i sa serpetassa esclataria en dobles de vint i es caramull faria tant de comú com ella.

Se conta que n'hi ha haguts que fins a sa primera i sa segona llesca no se retgiraren, però llavó es coratge los mancà, sa por los se va fer seus, i sa serpetota pegà crit:

-M'has redoblat s'encantament, ja seràs pobre tota la vida.

I s'enfonya davall sa roca, esperant que n'hi vaja un altre de més acorat. Fins a les presents, tots es que hi són anats, sa por los ha traïts, i han fet quetxa³.

Rondaies mallorquines d'en Jordi des Racó, tom XXIV.
Il·lustracions de Pere Pascual

² És una espècie de tonell, fet de rest de fenoll, que serveix per encistar figues seques. Els urons solen tenir set o vuit pams d'alt i altre tant de diàmetre.

³ Un missatge de ca nostra, que fa molts d'anys que és mort, el sen Andreu Pellerença, al cel sia ell, contava que a la costa des molí d'en Sopa (tres quartets lluny de Manacor anant pel camí des port) hi havia també un encantament i per treure'l havien de fer lo mateix que acabam de dir. Era també una serp per l'estil, que hi sortia.

¹ Quan jo era al-lotó, els al-lots i la gent vella no contaven altra cosa.

Antoni M. Alcover

Antoni M. Alcover i Sureda va néixer dia 2 de febrer de 1862, a les cases de Santa Cirga, al terme de Manacor, quart fill d'una família de conradors. Visqué els primers anys de vida seguint els costums de la tradició rural mallorquina, en un ambient típicament pagès i molt religiós. Als 15 anys, va decidir ingressar al Seminari Diocesà per tal de fer els estudis eclesiàstics i va partir a Ciutat.

De tot d'una destacà per la seva capacitat d'escriure i, a més, sempre va ser molt feiner. L'esperit infatigable d'Alcover s'evidencia en la seva tasca com a filòleg, folklorista, arquitecte, periodista, pintor, eclesiàstic, historiador, investigador i promotor cultural. El 1880, Alcover va publicar a *L'Ignorància* la primera rondalla, *Es jai de sa barraqueta*, signada amb el pseudònim *Jordi des Racó*. L'any 1896 va aparèixer el primer volum de *Aplec de rondalles mallorquines d'en Jordi des Racó*. Certament, Antoni M. Alcover és un dels principals folkloristes europeus, al costat de Charles Perrault, els germans Grimm o Aleksandr Afanásiev.

A més, va col·laborar a les principals publicacions periòdiques del moment, per a les quals escriví centenars de pàgines sobre temes religiosos i històrics i, ben sovint, polèmics. Altrament, viatjà per Europa per formar-se en filologia amb l'objectiu de dur a terme un gran diccionari de la llengua catalana. De fet, va destacar per la gran capacitat de convocatòria, en tant que va implicar milers de col·laboradors en el projecte del *Diccionari Català-Valencià-Balear*.

Així mateix, promogué el Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana que se celebrà el 1906 a Barcelona, i el 1911 fou nomenat el primer president de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans. A més, fou canonge i vicari general de la Diòcesi de Mallorca. Mossèn Alcover va morir el 8 de gener de 1932, a Palma, i posteriorment fou traslladat a Manacor, on reposa.

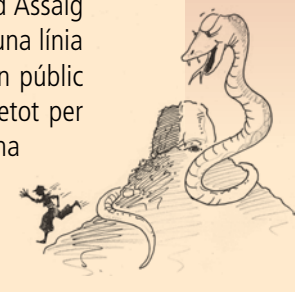

La Institució Pública Antoni M. Alcover

La Institució Pública Antoni M. Alcover es fundà l'any 1999, quan l'Ajuntament de Manacor acordà crear una entitat pública amb el nom del seu il·lustre conciutadà Antoni M. Alcover, per retre-li homenatge i per vetllar el seu record. Representa una manifestació d'estima cap a la nostra terra i cultura, de la qual Antoni M. Alcover n'ha esdevingut un símbol cabdal.

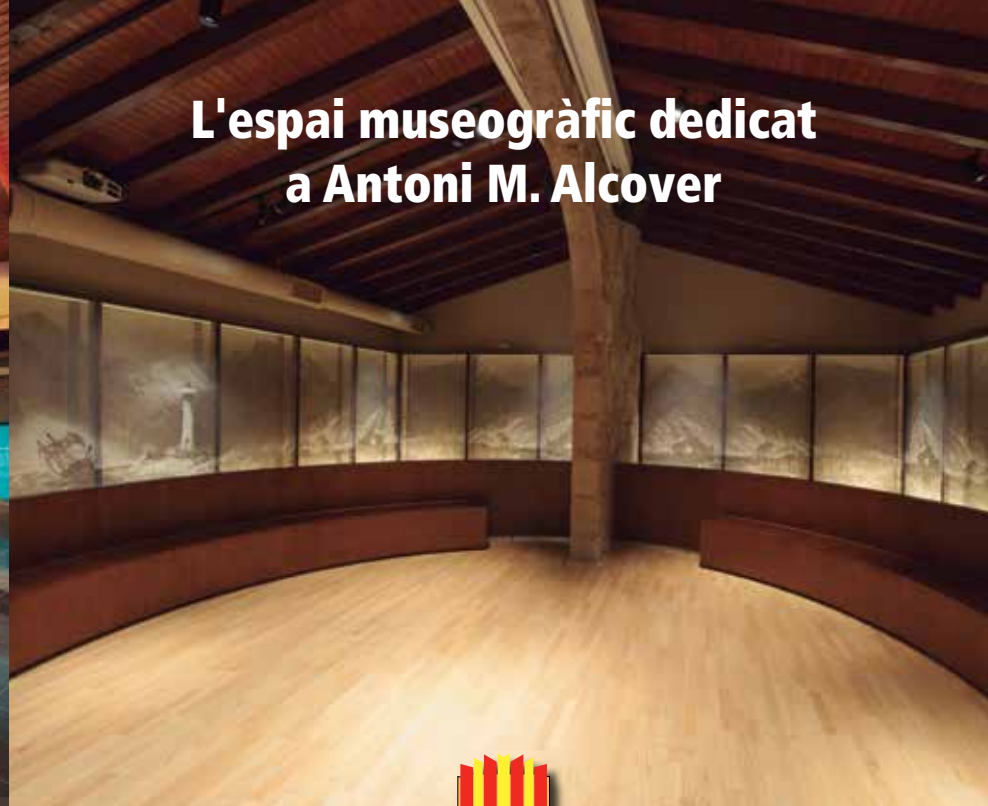

La Institució desenvolupa dues línies de treball paral·leles. D'una banda, una línia científica que pretén oferir un espai per a l'estudi filològic i l'alcoverisme, principalment a través de la Biblioteca Monogràfica, que posa a l'abast dels investigadors llibres i materials relacionats amb Antoni M. Alcover i les rondalles, i del Premi Ciutat de Manacor d'Assaig Antoni M. Alcover. D'altra banda, una línia divulgativa que vol acostar al gran públic la figura de Mossèn Alcover, sobretot per mitjà del l'espai museogràfic i d'una intensa activitat cultural.

L'espai museogràfic dedicat a Antoni M. Alcover

L'espai museogràfic

L'espai museogràfic dedicat a Antoni M. Alcover va obrir les portes el 2 de febrer del 2014, coincidint amb la commemoració del 152è aniversari del naixement de Mossèn Alcover. S'emplaça a la seu de la Institució Pública Antoni M. Alcover i s'ha adaptat al magnífic casal manacorí de mitjan segle XIX, can Socorrot, que es troba perfectament restaurat. L'espai museogràfic es distribueix en dues àrees: la primera es dedica a la trajectòria vital d'Alcover, que és indestriable del *Diccionari Català-Valencià-Balear*; la segona s'inspira en el món fantàstic i captivador de les rondalles transmeses de generació en generació que Alcover va escriure fins reunir-ne més de quatre-centes.

Visites concertades:

662 320 444 · institucioalcover@gmail.com
C. del Pare Andreu Fernández, 12 · 07500 Manacor

Conferència-presentació. *L'obelisc dedicat a Mossèn Alcover: passat, present i futur*

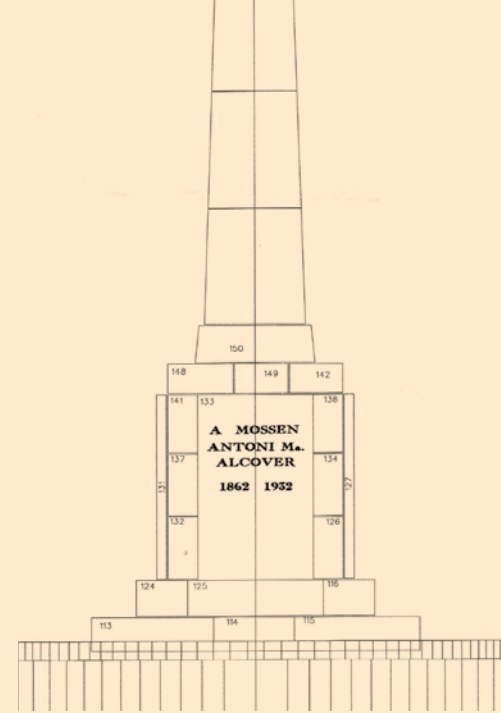
A càrrec de Gabriel Barceló Bover, Antoni Ferrer Vallespir i Joan Pascual Femenies

Conferència històrico-arquitectònica sobre l'obelisc dedicat a Mossèn Alcover. Primer, es farà una aproximació històrica a càrrec de Gabriel Barceló; després, Antoni Ferrer s'encarregarà de presentar les imatges de l'obelisc més significatives i, finalment, l'arquitecte municipal Joan Pascual parlarà sobre la configuració arquitectònica de l'obelisc i el projecte de reconstrucció.

L'Obelisc dedicat a Antoni M. Alcover es va inaugurar solemnement el migdia del 25 de juliol de 1963, coincidint amb la festa del patró Sant Jaume a Manacor. El monument fou beneït per Francesc Palleras, vicari general de la Diòcesi, i Llorenç Femenies, president de la Comissió de Cultura i primer tinent d'alcalde, que fou qui va promoure la iniciativa, va pronunciar unes paraules en català. Es tractava d'un homenatge al Fill Il·lustre de la Ciutat, l'autor del magne *Diccionari Català-Valencià-Balear* i de l'*Aplec de rondalles mallorquines d'en Jordi des Racó*, per tal de perpetuar-ne la memòria. L'Obelisc, dissenyat per l'arquitecte municipal Josep d'Olesa, se situava en el centre de la Plaça de Jordi Caldentey (actualment, Plaça de na Camel·la), al començament de l'Avinguda d'Antoni Maura (coneguda com Passeig de na Camel·la). Estava rodejat d'un doble parterre circular i a la cara sud de la base es trobava la inscripció: "A MOSSEN ANTONI Mª ALCOVER. 1862-1932".

Trenta-sis anys més tard, el 28 de juliol de 1999, l'Obelisc de Mossèn Alcover fou abatut. El Projecte de Remodelació del Passeig de na Camel·la incloïa la construcció d'aparcaments subterranis a la Plaça de Jordi Caldentey, i les obres obligaren a retirar el monument. Amb el pas dels anys, una part del monument s'ha perdut, però la que encara roman pot servir de base per a la propera reconstrucció.

Projecte de Joan Pascual Femenies

Després d'anys de gestions, i de les demandes reiterades tant per part de particulars i alcoveristes, com de la Junta Rectora de la Institució Pública Antoni M. Alcover, es preveu la reconstrucció de l'obelisc dedicat a Mossèn Alcover a partir del projecte elaborat per l'arquitecte municipal, Joan Pascual. El monument se situarà al final del Passeig de na Camel·la, al lloc oposat a la seva primera ubicació, ja que no es pot situar allà on es trobava inicialment a causa de l'excés de pes. Així doncs, es proposa reconstruir l'obelisc, a partir del material recuperable, tot intentant mantenir al màxim les característiques del monument inicial.

Dimarts **3** de febrer > 20h · Institució Pública Antoni M. Alcover

Presentació. *Som Miquel Clar, Pvre. Epistolari amb Mn. Alcover, amb altres personatges destacats de la seva època i papers personals* de Sebastià A. Adrover

Presentació a càrrec de M. Magdalena Gelabert

Som Miquel Clar, Pvre. recull la correspondència epistolar de Mn. Miquel Clar amb personatges destacats a cavall del segle XIX i XX, de tal manera que ens permet observar el comportament de la societat mallorquina, sobretot des Llombards, lloc d'on Mn. Clar fou vicari, i també l'ambient cultural dels intel·lectuals de l'època. De les cartes es desprèn que Mn. Clar era una persona de grans qualitats humanes que no aturava de treballar per la seva parròquia. Els corresponents principals són Antoni M. Alcover, Joan Parera i Miquel Alcover, amics del Seminari, però també altres personatges destacats com Francesc de Borja Moll i Antoni Griera. La correspondència amb Alcover, que té lloc entre el 1901 i el 1926, resulta de gran interès, en tant que ens informa dels avanços de l'Obra del Diccionari des dels inicis, amb la *Lletra de convit*, i del funcionament de la xarxa de corresponents i col·laboradors.

Sebastià A. Adrover (Santanyí, 1972), escriptor i investigador, va estudiar magisteri i s'especialitzà en filologia anglesa. Ha col·laborat a *La Taca Negra*, revista de l'Escola de Magisteri de la UIB, i a *S'Escarràs*, revista política i cultural santanyinera. Ha publicat diversos treballs a revistes de creació literària i ha estudiat en profunditat la biografia de mossèn Miquel Clar, com mostren els seus articles a revistes especialitzades. L'any 2005 va publicar *Son afectíssim Antoni M. Alcover Prevere. Epistolari entre Mn. Alcover i Mn. Clar*. Actualment, està treballant en la novel·la biogràfica sobre Mn. Miquel Clar.

Dimecres **4** de febrer > 20h · Institució Pública Antoni M. Alcover

Cinema i cant de pagès. *Tonades de cel i terra*

Projecció de *Sa Tonada des batre* d'Antoni Riera Nadal, a cura de David Riera i cant de pagès a càrrec de Margalida Fullana i Toni Adrover

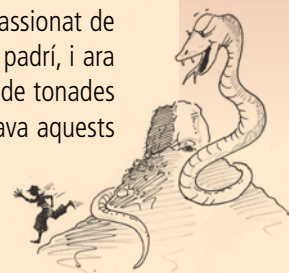
Tonades de cel i terra es concep com una doble activitat entorn del cant de pagès, en què la projecció de la pel·lícula *Sa tonada des batre* anirà seguida de l'actuació de Margalida Fullana i Toni Adrover, que ens explicaran i cantaran algunes tonades que antuvi acompanyaven les feines del camp.

Sa tonada des batre és un film del cineasta manacorí Antoni Riera Nadal (1928-2008). Antoni Riera va estudiar dibuix a l'Escola d'Arts i Oficis de Mallorca i cursà la carrera d'aparellador. A més de pintar, es va dedicar al cinema independent i rodà una cinquantena de títols, tant de ficció com reportatges. *Sa tonada des batre*, filmada en blanc i negre, té un innegable valor documental i poètic. L'autor hi retrata la feina dels manacorins a l'era, avui ja abandonada, i n'esdevé protagonista la tonada cantada pel pagès per amenitzar el treball. Riera la va presentar, juntament amb la seva altra pel·lícula *Hombres de mar*, al I Festival Internacional de Cinema Amateur de Cala d'Or (1965), on aconseguí un gran èxit, atès que les dues foren considerades les millors obres de temàtica documental.

Després de la projecció de la pel·lícula, donarem pas a l'actuació de Margalida Fullana i Toni Adrover. Ambdós han estat membres de *S'Estol des Picot* i d'*Així balla Manacor*. Margalida Fullana Sagraera (Manacor, 1935), de Son Fortesa, va aprendre a cantar de molt jove, escoltant sa mare i sa germana gran. Altrament, Toni Adrover Palou (Cala d'Or, 1983), de malnom *Toni Mel*, és un apassionat de la música i del ball tradicional. Va aprendre a cantar tonades del seu padrí, i ara forma part del grup *Es Revetllers*. Així doncs, interpretaran un seguit de tonades i ens explicaran, acompanyats d'imatges, el que temps enrere envoltava aquests cants.

L'activitat ha estat coordinada per Alicia Olivares i Antoni Mas, del Col·lectiu 39 Escalons.

Dijous 5 de febrer > 18h · Institució Pública Antoni M. Alcover

Espectacle infantil de rondalles valencianes. *Els barrets de Valor*

A càrrec de Dani Miquel i Antich, *el cantacaçons*

Com ja és sabut, les rondalles són narracions de tradició oral transmeses de generació en generació. Les rondalles són universals en el sentit que els trets essencials es retroben amb poques variacions a gairebé totes les cultures. Així com Antoni M. Alcover va recollir les rondalles mallorquines, Aleksandr Afanásiev els contes de tradició eslava i els germans Grimm els contes populars alemanys, un bon grapat de rondalles valencianes foren arreplegades i literaturitzades per Enric Valor (1911-2000). Enric Valor fou folklorista, escriptor i lingüista que impulsà l'adopció de l'ortografia de l'Institut d'Estudis Catalans al País Valencià. Però, sobretot, és conegut

per la tasca de recopilador de rondalles, que va publicar en la col·lecció de *Rondalles valencianes* (1950-1958), a més dels volums de *Meravelles i picardies* (1964-1970). Dani Miquel explica les rondalles valencianes de forma amena i divertida, amb música i cançons.

Dani Miquel i Antich (L'Alcúdia, 1967) és compositor, músic i professor de dolçaina pel Conservatori Municipal de Música José Iturbi de València. Ha impartit classes i ha col·laborat en grups de dansa arreu dels pobles valencians. A més, forma part de grups de folk com *Sonadors de la Guaita i Aljub*, *Trencaclosques* i *Rodamons Teatre*. Dani Miquel canta les cançons tradicionals de València per mantenir-les vives i també n'inventa de noves. Altrament, ha creat l'espectacle *Els barrets de Valor*, que vol fer arribar als més joves les rondalles valencianes.

XI MARATÓ DE RONDALLES

Institució Pública
Antoni M. Alcover

DIA DE MOSSÈN ALCOVER

Divendres, 6 de febrer, de 9h a 21h

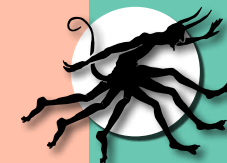
Lloc: **Institució Pública Antoni M. Alcover**

(Totes les sessions són obertes a tothom, de 0 a 100 anys)

Divendres **6** de febrer > de 9h a 21h
 Institució Pública Antoni M. Alcover
 (Totes les sessions són obertes a tothom, de 0 a 100 anys)

**XI MARATÓ DE
 RONDALLES**

SESSIONS DEMATÍ

EDUCACIÓ INFANTIL 5 ANYS

HORA	ASSISTENTS	CONTADOR	RONDALLA
9.15h	La Puresa, Jaume Vidal, Sant Francesc, Molí d'en Xema	Antoni Nicolau	Venim de rondalles
10h	Sa Graduada, Sa Torre, La Salle, Mestre Pere Garau, Sant Vicenç de Paül		

EDUCACIÓ INFANTIL 5 ANYS

(Aquesta rondalla es contarà a la Biblioteca de PORTO CRISTO)

HORA	ASSISTENTS	CONTADOR	RONDALLA
12.30h	Mitjà de Mar, Ses Comes, Talaiot	Antoni Nicolau	Venim de rondalles

EDUCACIÓ PRIMÀRIA 5è CURS

HORA	ASSISTENTS	CONTADOR	RONDALLA
11h	Molí d'en Xema, Ses Comes, Mitjà de Mar, Talaiot, Mestre Pere Garau, Sant Francesc	Grup Contarelles	N'Alcover i les tres penyores. Antoni M. Alcover, una vida de rondalla
12.15h	Es Canyar, Simó Ballester, Sant Vicenç de Paül, Jaume Vidal		
15.15h	La Puresa, La Salle, Joan Mesquida, Aproscom		

SESSIONS CAPVESPRE

HORA	CONTADOR	PERSONALITAT	RONDALLA
16.30h	Adrián Campoy Espín, Estela Llopis Vera, Catalina T. Massanet Mestre, Sílvia Nadal Riera, Joan Jaume Oliver Barceló, Miquel Pascual Muñoz, Héctor Sandoval Moreno, M. Esperanza Sayin Verano, Guadalupe Vidal Melendo.	Alumnes de l'IES Mossèn Alcover	Es tres germans i es nou gegants
17h	Francisco J. Alonso, Selva Armengol, Pau Bonet, Salvador Caballero, Adrián Cervantes, Sergio Jiménez, Isaac Marta, Alba Miñarro, Raúl Oliver, Elena Rodríguez, Malena A. Schiavone, Miquel Terrasa.	Alumnes de l'IES Porto Cristo	Ous de somera
17.30h	Leo Burghaus, Maria Magdalena Veny, Catalina Febrer, Lluc Servera, Antònia Pasqual, Tomeu Mascaró, Sergi Escura, Joan Riera, Xisco Truyols.	Alumnes de l'IES Manacor	Es metge Guinyot
18h	Emili Henares	Docent i cineasta	Sa jaia Gri
18.30h	M. Antònia Móra	Professora de l'EMM	En Joanet fii de viuda
19h	Ferran Montero	Músic i actor	En Gostí lladre
19.30h	Pere Janer	Cantautor	Sa muleta de plata
20h	Tramudança	Grup de música popular i tradicional	En Pere beneit

Dilluns **2** de febrer, a les 20h

Conferència-presentació. *L'obelisc dedicat a Mossèn Alcover: passat, present i futur*

A càrrec de Gabriel Barceló Bover, Antoni Ferrer Vallespir i Joan Pascual Femenies

Dimarts **3** de febrer, a les 20h

Presentació del llibre *Som Miquel Clar, Pvre.*

Epistolari amb Mn. Alcover, amb altres personatges destacats de la seva època i papers personals

de Sebastià A. Adrover

Presentació a càrrec de M. Magdalena Gelabert

Dimecres **4** de febrer, a les 20h

Cinema i cant de pagès. *Tonades de cel i terra*

Projecció de *Sa Tonada des batre* d'Antoni Riera Nadal, a cura de David Riera i cant de pagès a càrrec de Margalida Fullana i Toni Adrover

Dijous **5** de febrer, a les 18h

Espectacle infantil de rondalles valencianes.
Els barrets de Valor

A càrrec de Dani Miquel i Antich, *el cantacançons*

Divendres **6** de febrer, de 9h a 21h

XI MARATÓ DE RONDALLES

Tots els actes es faran a la Institució Pública Antoni M. Alcover

— Institució Pública —
Antoni M. Alcover

Carrer del Pare Andreu Fernàndez, 12 · 662 320 444
07500 MANACOR · Mallorca · institucioalcover@gmail.com